

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2094

15 cèntims—Atrassats 30

Barcelona, 21 de Febrer de 1919

VISCA CATALUNYA!

LA NOBLE ESTUDIANTINA

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASALT, 12

:: TELÉFON NÚM. 3332 A. ::

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Gran èxit

CIPRI MARTÍN

Gran èxit

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU céntims Unió, 8-BARCELONA

**CALÇATS FINS
I ECONÓMICS
DE TOTA MENA**

**LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA**

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU céntims Unió, 8-BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construï-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

B A Z A R D E L A U N I Ó N

==== Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA ====

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes

Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfon 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTIFRIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació 264. - Barcelona

CRONICA

EL RETORN DE LA GRIPPE

Lot té una explicació en aquest món inexplicable. Acabo de llegir que aquest mot «grippe» vé d'un altre alemany, «greifeu», que vol dir «agafar», tant, que ja en el *Gil Blas* se diu estar agripat—*la marquise, votre maîtrise est aussi un peu grippée de philosophie*—per significar que's té una mania, que s'insisteix sobre una cosa. Se comprèn, doncs, aquest retorn de la grippe, justificant la seva etimologia. Vé de l'alemany, és a dir, és maligna i pesada, una malaltia 42, una epidèmia organitzada, una «passa» que no passa.

Però per què, Senyor, per què hem de viure sempre a Barcelona entre mortals engúnyies? Jo he arribat a sospitar que els déus ens envien aquells flagells per a que poguem fruir millor les delícies barcelonines, de la mateixa manera que la idea de mort fa créixer més el goig de viure. Així, el tifus, la grippe, les feridures, aqueixa nostra trinitat mortal, fan que paladegem les lleminadures barcelonines amb sibirisme, per la por de perdre-les.

La grippe, als uns, els empeny cap el cementiri; als altres, vers l'amor i la beguda. Per a no agafar la grippe, agafem una ampolla de cognac, o una senyoreta hospitalària. L'espectacle de la mort ens torna epicuris, i quan la neotàfia i els capellans passen pel carrer dient-nos que «hem de morir», nosaltres els hi donem la raó, i si hem de morir comencem per viure. En la gran epidèmia gripal que va patir França en 1776, els metges recomanaven no sortir de casa sense pendre alguna cosa. Els esmorzars eren pantagrúels, la beguda matinal obligatòria, i tant al peu de la lletra va seguir algú la recomanació, que hi va haver qui, fill, criat o dependent, abans de marxar, agafava algunes pessetes al pare o a l'amo, excusant-se amb que els metges havien recomanat pendre alguna cosa abans de sortir al carrer.

Per lo vist, la cura i la malaltia sempre han estat idèntiques. De grippe n'hi ha hagut d'ençà que el món és món, i en les velles cròniques, en les curioses arcaiques memòries, se parla d'ella com d'una misteriosa peste que no se sap d'on vé, ni on va, ni com se goreix. Els doctors del mes de febrer de 1919 se troben, davant la grippe, com el primer practicant de l'home de les caver-nes. Un metge francès, parlant d'ella, la nomena «la grippe de tots els temps». I els nostres pares, que no co-

neixien més que la de l'any noranta, i nosaltres que pensàrem no s'ha patit d'altra que l'actual, ignorem que el primer home que va caure malalt, segurament fou de la grippe. Com el primer metge que intentà combatre-la, sabia tant com el darrer. En els enigmes de l'univers, el primer lloc perteneix a la grippe.

Consolem-nos pensant que Barcelona, avui, com sempre cap i casal de la Catalunya gripal, compleix el seu destí de voler anar a l'hora del món. Tota Europa té bronco-neumonia, i nosaltres també. L'autonomia la volem ara, perquè Europa l'ha posada de moda i perquè hem decretat que per a nosaltres no hi han Pirineus. Doncs la grippe també és europea, i com que ho sabem, ens resignem a tenir-la.

Però tenim por que de totes les hores europees, solament una, la gripal, serà la nostra. Serà un càstic dels déus per les nostres ambicions. L'autonomia, la república, tot, ho volíem ara, i per una mofa macabra del destí, no hem aconseguit ara, més que la grippe. Les falç s'han mogut endebades. La sola falç que ha segat, ha estat la de la passa.

PARADOX

EN JAUME BROSSA

Quan redreçava el còs airós i elàstic, desafiador dels elements, ens deia rient: «Jo no tinc la preocupació de la indumentària». Per a ell, el vent era un oreig; la pluja, la manyagueria d'un pulveritzador celestial; la neu, un espectacle. No necessitava ni abric, ni paraigües. Quan parlava de lluites que implicaven sacrificis, tornava a repetir: «Jo no tinc la preocupació de l'alimentació». Davant de les malalties hauria tornat a insistir: «Jo no tinc la preocupació de la mort».

En Jaume Brossa apareixia com un esperit, amb estrictes materialitzacions. En Brossa careixia de fisiologia. Era un gest, una frase, un diàleg, una idea. Per això tots els que li han escrit necrologies, coincideixen que cap home estava espiritualment lluny de la mort com ell. Nosaltres quan el trobàvem, ens posàvem sota d'ell, com sota una dutxa. Per a l'ànim encongí i pesimista, En Brossa era el millor tònic i reconstituent.

Va viure a París i a Londres. Desdoblà la seva vida, dedicant-la a les operacions financeres i a un pur intel·lectualisme. Fou dramaturg, conferenciant, articulista, financier, diletante de totes les arts, conspirador i evangelista. Fou, sobre tot, un home noble, un «gentleman». El més gran panegíric que es podria fer d'ell, seria dir que al seu enterrament no va assistir-hi cap home de la «Lliga», sobre tot cap home de lletres de la «Lliga», senyors de totes les sapiències, si voleu, però de cap cordialitat.

En el nostre setmanari queden registrades frases seves, campanyes i caricatures. En ell permanixerà, inextingible, el seu record.

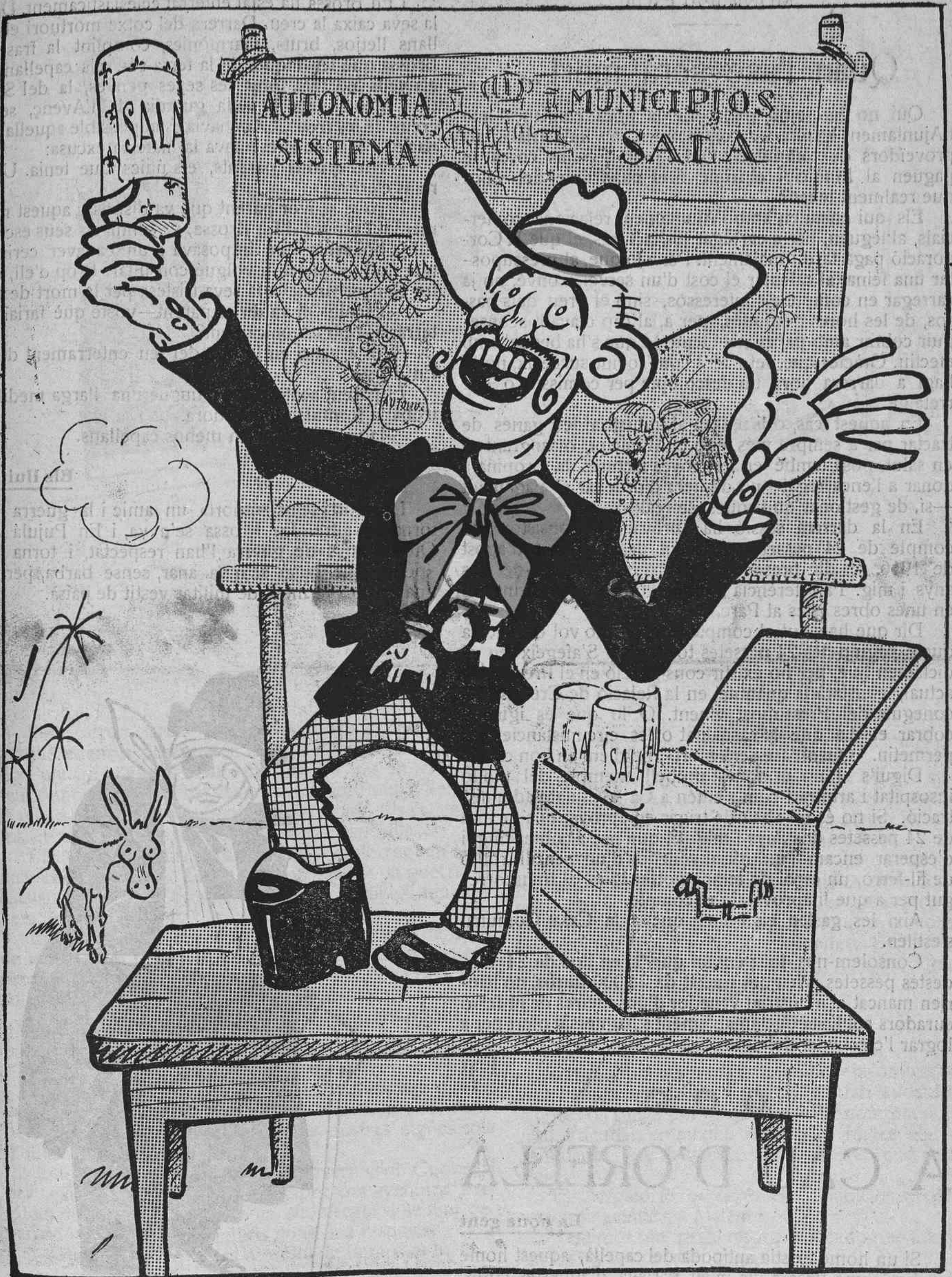

CACHITO E GLORIA

- Si no fóssim jo i el Belmonte, pobre país!

REFRANS POPULARS CASTELLANS

«Predicar en desierto»

MUNICIPALESCA

Quan l'ase serà mort...

Qui no ha sentit parlar de la poca confiança que l'Ajuntament inspira als contractistes, als industrials i als proveïdors de tota mena? Qui no sap que les coses se paguen al Municipi el triple, o el quadruple, del valor que realment tenen?

Els qui entaulen amb l'Ajuntament relacions comercials, al·leguen, per a carregar les factures, el que la Corporació paga tard i malament. Per a lo que, al pressupostar una feina, al calcular el cost d'un servei, convé, no ja carregar en compte els interessos, sinó el preu dels passos, de les hores perdudes, per a, al cap d'avall, aconseguir cobrar amb paper del Deute lo que s'ha bestret amb efectiu. Gràcies que, fet i fet i com sovint succeeix, no hi hagi a darrera hora un descompte per comissió o corretatge.

En aquest cas, o li passen al industrial les ganades de tractar per a sempre més amb el Municipi, o sangrant-se en salut, posa també en les noves factures la propina a donar a l'encarregat—no diguem d'ordenar el pagament—sí, de gestionar que aquest se realitzi.

En la darrera sessió ha aprovat el Consistori un compte de 24 pessetes, pendent des del mes d'agost de 1916. Es dir: presentat al cobro fa la friolera de dos anys i mig. Fa referència a un rotllo de fil-ferro empleat en unes obres fetes al Parc.

Dir que ha sigut el compte aprovat, no vol dir encara que's paguin les 24 pessetes tot seguit. S'afegeix en el dictamen que, per no existir consignació en el Pressupost actual, constarà la quantitat en la Relació de Crèdits reconeguts del Pressupost vinent. O lo que és igual, a cobrar el dia que la casualitat o les circumstàncies ho permetin. «Quan l'ase serà mort», ne diem en bon català.

Digui's si no és aquest un bell exemple, del modo insospitat i arbitrari com s'entén a Cà la Ciutat l'administració. Si no és un absurde trigar en aprovar una factura de 24 pessetes dos anys i mig. El que per a cobrar tingui d'esperar encara l'industrial venedor d'un senzill rotllo de fil-ferro, un espai de temps potser igual al transcorregut per a que li aprovessin el compte.

Així les gasten els homes que a la Casa Comunal s'estilen.

Consolem-nos tot pensant que, si en lloc de 24 modestes pessetes, s'hagués tractat de 24,000 duros, no haurien mancat al industrial venedor d'uns metres de fil-ferro curadors sol·lícits que amablement s'haguessin ofert per a lograr l'efectivitat del cobro.

JUST

A CAU D'ORELLA

La bona gent

Si un home existia antípoda del capellà, aquest home era En Jaume Brossa. Ja m'en parlava d'aquestes coses. L'idea de Déu, incognoscible, li feia arronsar les espatlles. I en quant als capellans, sentia una repugnància gaire bé fisiològica.

I En Brossa ha estat enterrat eclesiàsticament. Damunt la seva caixa la creu. Darrera del cotxe mortuori els capellans lletjos, bruts, inarmònics, complint la frase d'En Brossa que les taques de la terra són els capellans. Tots els vells federals, totes les seves penyes, la del Suis i la de l'Ateneu, tota la vella guàrdia de l'Avenç, se feien creus de les creus. Com havia estat possible aquella profanació? I tothom presentava la mateixa excusa:

—Uns quants parents, els únics que tenia. Uns parents clericals.

Però el senyor parent que va disposar aquest manament a l'esperit d'En Brossa, va sentir els seus escrúpols. Ell ja ho sabia que imposava a un cadàver cerimònies que no li esqueien, i volgué consultar. Prop d'ell, el pintor Sunyer rumiava la seva tristesa per la mort de l'amic.

—Escolti—li va dir el parent—vostè què faria? L'enterraria o no canònicament?

—Vostè pensi en lo que del seu enterrament decidiria En Brossa.

El parent acotà el cap, tingué una llarga meditació, i trobà la fórmula conciliadora.

—Ja veurà. Posarem menos capellans.

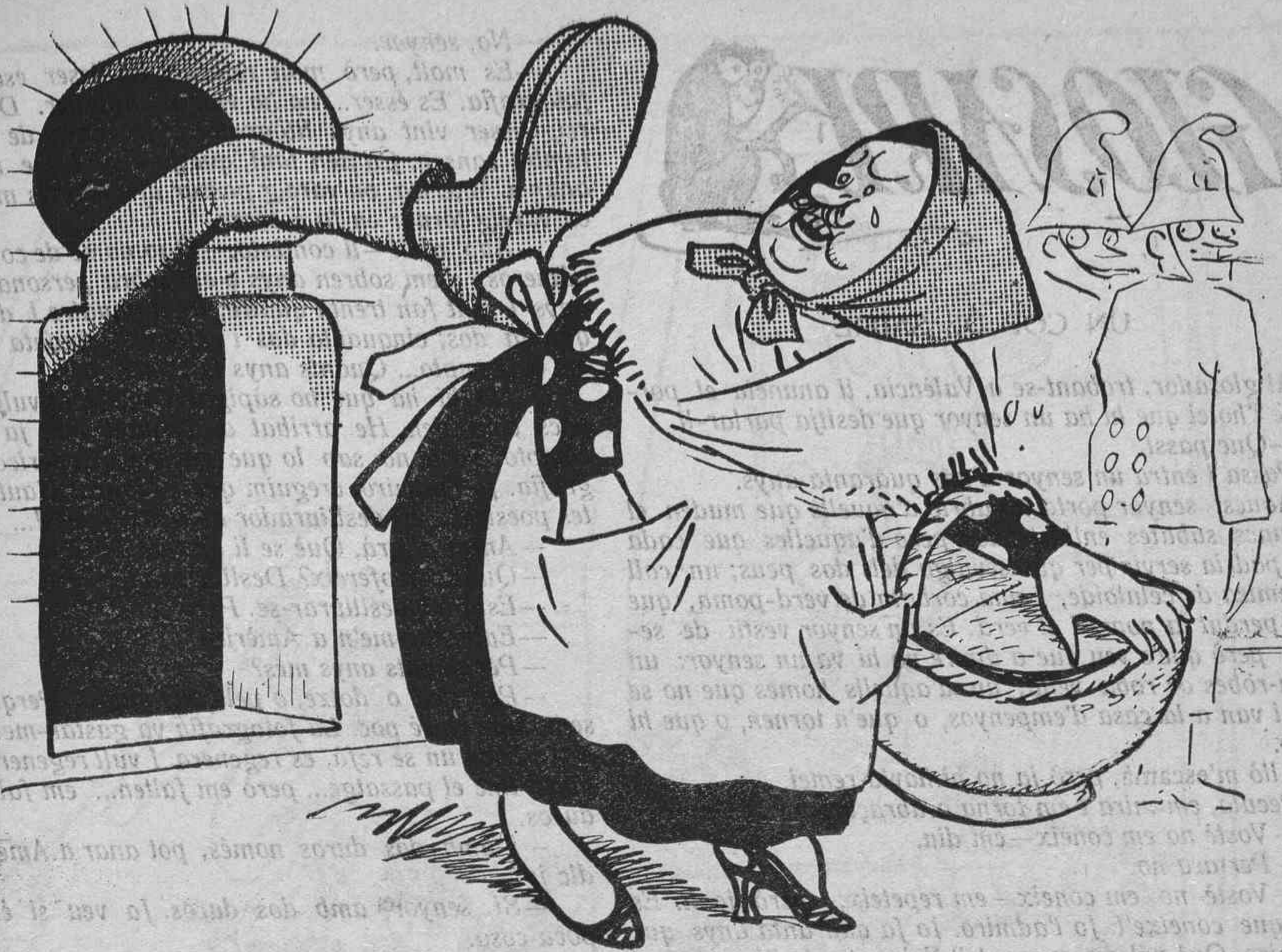
Els lluitadors

La mort se'ns emporta un amic i la guerra ens en torna un altre. En Brossa se'n va, i En Pujulá arriba. Quatre anys de guerra l'han respectat, i torna menys «poilú» que quan se'n va anar, sense barba, però amb una elàstica fermesa de militar vestit de paisà.

—No permeten que's portin distintius,..
o voldria que'm treguessin el meu.]

EL CACIC DE GRANADA

—¡Pobre Chica,
la que tiene que servir!...

Pregó

María Auxiliadora no contenta con ofrecer sus socorros a la *Mundeta* por mediación de don Mitjans, en su generosidad infinita, los ofrece a don Mateo Rei por mediación del administrador de este semanario.

Trátase, señores almas caritativas, de que don Mateo Rei, arrastrado por los más bajos vicios (mundo, demonio y carne, no hablemos más), se encuentra en la más deplorable de las situaciones, pero que como aunque volviese de lugar nefando o estuviese borracho o hubiese perdido a la siete y media, no dejaba nunca de decir, mirando a una Virgen:

Contigo me acuesto
contigo me levanto.

(Lo cual no era verdad, pero la intención basta). María Auxiliadora agradecida a tal cariño y tan laudables intenciones, os ruega por mediación del nombrado administrador acudáis en auxilio del dicho Mateo Rei con las cantidades que tengáis a mano. Cuanto más deis mejor ireis.

El Purgatorio os será leve; María os auxilia como vosotros auxiliéis a Mateo.

Tenemos un gran tesoro señalado por una cacatúa, un loro y un carnero negro.

P. O. de María Auxiliadora,
El Administrador.

Pels carrers o els espectacles, o els enterraments, perquè estem segurs que en la Barcelona gripal ha anat En Pujulá a més enterraments que no pas en el front, sent sempre les mateixes veus: Pujulá! En Pujulá! Sembla ja una nova interjecció. Són els vells amics, els catalanistes, els esperantistes, els escriptors, els francòfils...

Els joves catalanistes el saluden i l'interroguen amb una emoció bèlica. Es l'home que vé de la guerra, el catalanista que ha estat a Verdun—Pujulá—li diuen—hem de lluitar.

Lluitar? Encara més? Quatre anys de sang, de fang, de les topades i les hecatombes sobrehumanes, no són prou lluita? En Pujulá, escolta, benèvol, somrient, les sollicitacions per a la nova movilització.

—Ja lluitarem, però deixeu-me reposar una mica.

Governadors submergibles

Els reporters del govern civil han averiguat que en la passada setmana el senyor González Rothwos, s'embarcà en un submarí, recorrent les nostres aigües sota d'elles.

Emoció entre el personal del Govern civil. Curiositat per l'excursió. Diàlegs sobre la capritxosa aventura. Pregunta permanent: Perquè se va submergir el senyor governador? Un dels seus íntims donà una resposta:

—Habrà querido ver como está de fondos el mar.

Aquest número ha pasat per la censura

UN COP DE SABRE

Al glosador, trobant-se a València, li anuncia el porter de l'hotel que hi ha un senyor que desitja parlar-li.

—Que passi.

Passa i entra un senyor d'uns quaranta anys.

Aquest senyor porta un abric d'aquells que muden el pèl; unes sabates enllustrades, però d'aquelles que cada una podria servir per qualsevol dels dos peus; un coll de camisa de celuloide, i una corbata de verd-poma, que s'ha perdut la poma i el verd. Es un senyor vestit de senyor, però que's veu que a dintre no hi va un senyor: un penja-robes de roba vella, un d'aquells homes que no se sap si van a la casa d'empenyos, o que'n tornen, o que hi viuen.

Allò m'escamà, però ja no hi havia remei.

Recula, em mira i em torna a abraçar.

—Vostè no em coneix—em diu.

—Per ara no.

—Vostè no em coneix—em repeteix;—però jo sí. Es més que coneixe'l. Jo l'admiro. Jo fa quaranta anys que l'admiro. Què vol dir quaranta? Seixanta. Jo l'he admirat des de criatura.

—Està bé—li dic,—però...

—Deixi'm dir. Jo conec totes les seves obres. He plorat veient-les. He plorat molt; però la que trobo més admirable de vostè, és Terra Baixa.

—Realment, és una obra molt bona—li dic jo.

—M'alegro que ho sàpiga i que ho conegui vostè mateix.

—Sí, senyor, ho conec des de fa temps; lo que hi ha és que aquesta obra no és meua.

—No és seva?

—Per ara no.

—No sia modest.

—Li die que no.

—Ho sap del cert?

—Més que vostè.

—Està bé, aquesta obra no és seva. No podien pas ésser totes seves. L'home que escriu com vostè escriu, a més d'ocupar-se de política...

—Jo, de política?

—Sí, senyor. No em negarà pas que és diputat.

—Ja veurà, parlem-ne...

—No n'havem de parlar. Vostè és diputat per Sitges, i jo l'he votat moltes vegades. Jo per vostè he sigut ferit.

—Ho sento, home.

—He sigut ferit, però amb gust, amb tota convicció. Vostè no sap lo molt que jo l'estimo. M'ha fet plorar molt an aquest món, però molt. Vostè em costa moltes llàgrimes, i les llàgrimes s'agraeixen... Perquè jo també sóc artista...

—Artista, de què?

—No vulgui sapiguer-ho. Jo vareig estar catorze anys de retocador fotogràfic a casa d'En Napoleón. Vostè sap lo que significa el retocar catorze anys?

—No, senyor.

—Es molt, però molt retocar! És ésser esclau de la fotografia. Es ésser... no ho vulgui sapiguer. Després vareig ésser vint anys litògrafo; i vint anys de litografia també cansen. Cansen tant, que jo que sí que me'n vaig anar a Amèrica, on vareig passar divuit anys més. D'allí en vareig tornar en fa catorze.

—Alto, alto!—li contesto.—O jo no sé de comptes o de números, o em sobren anys o em sobra persona. Catorze anys i vint fan trenta quatre; trenta quatre i divuit, cinquanta dos; cinquanta dos i catorze, seixanta sis, si no em descompto... Quants anys té vostè?

—No hi ha qui ho sàpiga! Tants com vulgui i tants pocs com sien. He arribat a un punt que ja no me'ls compto. Vostè no sap lo que envellaix Amèrica i la litografia. Jo l'admiro, creguim que l'admiro! L'autor de tantes poesies!... El deslliurador de tants homes!...

—Anem al grà. Què se li oferiria?

—Què se m'ofereix? Deslliurar-me.

—Està bé, deslliurar-se. Però com?

—Entornar-me'n a Amèrica.

—Per quants anys més?

—Per deu o dotze, o pels que pugui. Perquè jo em sento que viuré poc. La fotografia va gastar-me. Però allí a Amèrica un se refà, es regenera. I vull regenerar-me. Ja quasi tinc el passatge... però em falten... em falten... dos duros.

—I amb dos duros només, pot anar a Amèrica,?—li dic jo.

—Sí, senyor, amb dos duros. Ja veu si és per ben poca cosa.

—Escolti—dic per a acabar.—Vol dir que amb tres o quatre pessetes no hi arribaria?

—Es molt just... però si vostè no me'n dóna més, també hi anirem... o també hi aniré.

I al dir-me «també hi aniré», se li va tornar el nas tot groc, i quan un home que està vermell es torna groc, ja se sap, és que ha de donar-se a la beguda.

—Escolti—li vaig dir, per a sortir-ne.—D'aquí a Amèrica no pensa aturar-se?

—Què vol dir?

—Volia dir... que si trobés un apeadero o una taverna, si hi faria escala?

—Què s'ha de fer!...

—Doncs ja veurà... Ja veurà les tres pessetes, i bon profit. I que begui de gust!

—Moltes gràcies, senyor diputat—em va dir encenent-se-li els ulls.—Ja sap que l'admiro.

—Sí, senyor. Que m'admira i que l'he fet plorar. Que pugui plorar per molts anys!... I ara... a Amèrica.

—Sí, senyor, a Amèrica.

I encara no va girar l'esquena, va entrar al barco de la cantonada, i al cap d'un moment ja la dormia.

XARAU

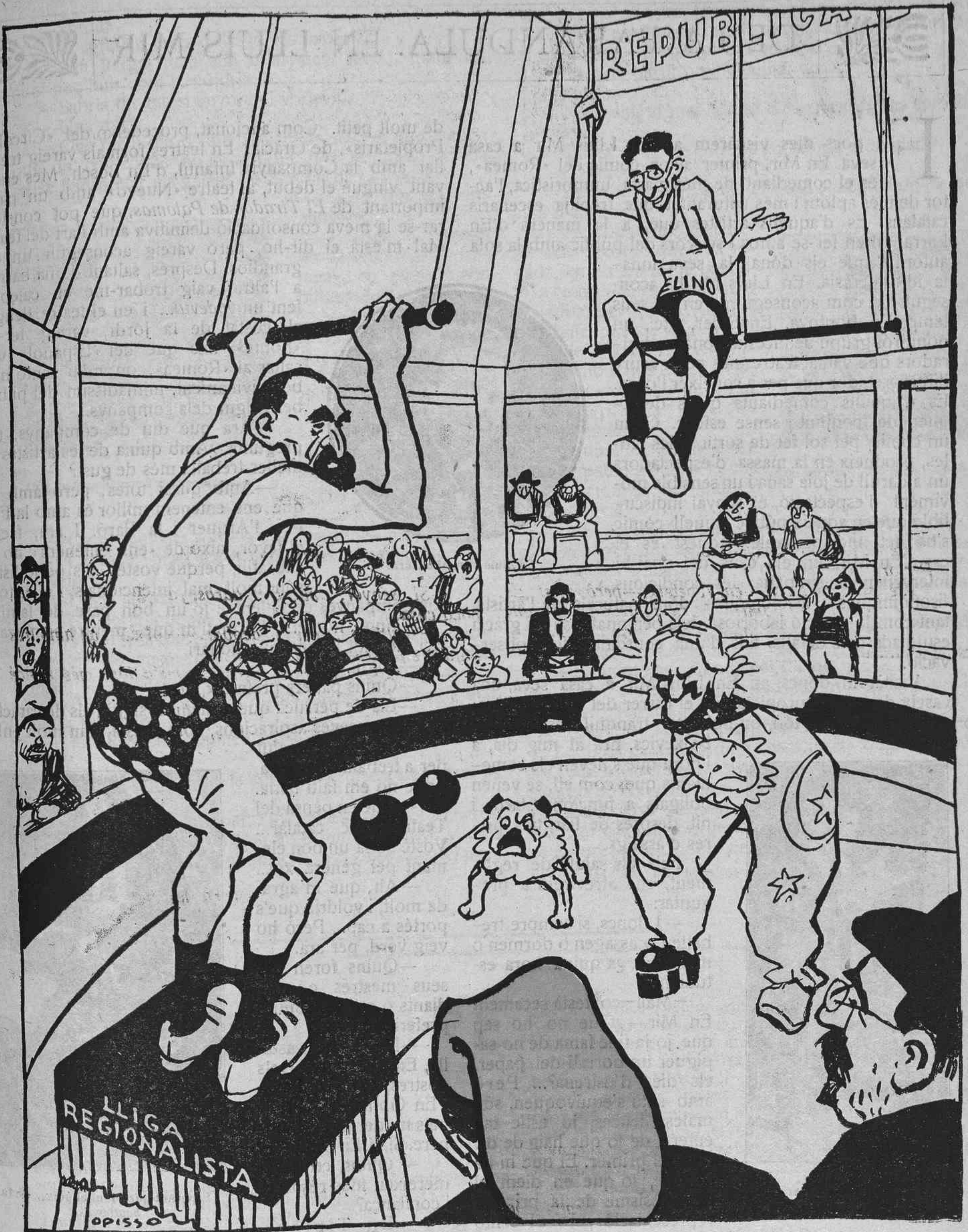
Dues «niñas bien» conversen, tot prenent el sol pel Passeig de Gràcia.

—Ta gusta aquel joven?

—¡Ya lo creo, chical... Me parece un pollito muy correcto.

—Por fuerza lo ha de ser de correcto. Acaba de salir de una «casa de corrección!...»

CIRC POLÍTIC ESPANYOL

En Domingo.—Apa, Francisquet, no't torbis...
Un bon decidiment i fés el salt.

DE LA FARÀNDULA: EN LLUIS MIR

FA pocs dies visitarem an En Lluís Mir a casa seva. En Mir, primer actor còmic del «Romea», és el comediant de més pasta humorística, l'actor de més aplom i més naturalitat que trepitja escenaris catalans. És d'aquells artistes que, a la manera d'En Larra, saben fer-se amos i senyors del públic amb la sola autoritat que els dona la seva innata idiosincràsia. En Lluís Mir ha aconseguit ja, com aconseguien en els seus temps En Fontova, En Soler, etc., un nombrós grupu de incondicionals admiradors que van al teatre més per a veure l'interpretador que per a conèixer l'obra. És d'aquells comedians que's destaquen del conjunt i sense esforç. Quan un còmic, pel sol fet de sortir a les taules, produeix en la massa d'espectadors un aldarull de joia sana i un sensible moviment d'espectació, és senyal indiscutible que an aqueix públic aquell còmic s'ha fet indispensable. Aquest és el cas d'En Mir, en els èxits del qual hi intervenen la simpatia, les condicions fisonòmiques i fisiològiques, dons naturals de l'artista, tant com la creació laboriosa dels personatges i la gràcia estudiada dels detalls, fills d'una constant i fina observació.

Visitarem, doncs, an En Lluís Mir a casa seva, una caseta de la seva propietat, en el carrer del Bosc, de Gràcia; un recó de món, on pot estar tranquil respecte als bolxevics. Era al mig dia, a l'hora que's lleven els comedians que, com ell, se veuen obligats a funcionar tarda i nit, després de llargues hores d'assaigs.

Fets els saluts de reglament, ens atrevirem a preguntar:

—I doncs, si sempre treballen o assagen o dormen o mengen... ¿a quina hora estudien?

—Mail—contestà secament En Mir.—¿Que no ho sap que jo ja tinc fama de no sapiguer un borrall del paper, els dies d'estrena?... Però amb això s'equivoquen, són malesvolences; joestic tan enterat de lo que haig de dir com el primer. El que hi ha és que, lo que en diem el «nerviosisme de la primera representació», jo el sento

tant com l'autor, per no dir més.

—Podria explicar-me quelcom de la seva procedència artística?...

—Prou, sí, senyor... A mi la vocació pel teatre em vé

de molt petit. Com aficionat, procedeix del «Círcol de Propietaris», de Gràcia. En teatres formals vareig treballar amb la Companyia Infantil, d'En Bosch. Més endavant vingué el debut, al teatre «Nuevo», amb un paper important de *El Tirador de Palomas*, que pot considerar-se la meua consolidació definitiva amb l'art del teatre. Mal m'està el dir-ho, però vareig aconseguir un èxit grandios. Després, saltant d'una barraca a l'altra, vaig trobar-me en calçotets fent un *vodevill*... i en el teatre lleuger, al costat de la Jordi, vareig fer-me «home», fins que del «Espanol» vaig saltar al «Romea», on m'hi sento molt bé, divinament, mimadíssim del públic, benvolgut dels companys...

—Ara que diu de companys, una pregunta: ¿Amb quina de les artistes femelles treballa més de gust?

—Amb quasi totes, però amb les que ens entenem millor és amb la Fornés, l'Arquer i la Baró. I ara, faci'm el favor, això de «ens entenem» no ho subratlli, perquè vostès, els periodistes, són molt mal intencionats, i elles totes són companyes excel·lents i jo un bon pare de família.

—Fugi, home!... Permeti'm que, mentre esmorza, li faci un petit i ràpid qüestionari.

—Digui, digui.

—Quins papers prefereix, vostè?

—Els de perruca que'n diem, o siguin els de caràcter.

—I les seves aspiracions, com artista, van molt enllà?

—Tenir força salut

per a treballar com ara, i que no em falti feina.

—Què en pensa del Teatre Líric català?... Vostè seria un bon element pel gènere xic...

—Ah, que m'agrada molt, i voldria que's portés a cap... Però ho veig verd, per ara.

—Quins foren els seus mestres comedians o artistes còmics preferits?...

—Del teatre castellà, En Balaguer. Dels nostres, En Capdevila i En Goula. Ah, i dels més moderns, En Santpere. Sí, sí, En Santpere.

—Quins crítics li mereixen més respecte i confiança?

—En Tintoré, l'Urrechai aquest, el meu noi, que també opina quan convé.

—Es puntual, vostè, als assaigs?

—Molt.

—Com està de memòria?

En Lluís Mir, al natural

Estudiant-se un paper de vintivuit plects.

Esperant que pliqui el peix... de la boullavaise.

—Fomut.
 —Li agraden curts o llargs, els papers?
 —Ben llargs, quan són bons; ben curts... quan no m'hi puc lluir com jo voldria.
 —Sabria dir-me si enyora el vodevill?
 —Una mica.
 —Què me'n diu d'aqueixos actors nostres que creuen que un comediant no es pot fer una reputació sòlida sense interpretar els galans de *Zazá* o de la *Dama*?

Una de les aficions del popular actor

—Ah, que són uns ximplers!...

—Còm li paguen les decenes a cà'l «*Romea*», en plata o en bitllets de banc?

—Ara, en plata; que és la millor senyal de que la temporada va bé.

—Pensa desertar del teatre català?

—No pas per ara.

—A quin diari està suscric?... Això ajuda molt a descobrir el caràcter.

—A *Las Noticias*.

—Quins menjars són els que li agraden més?

—La carn; però ara el metge em recomana la sopa de farigola.

—Devia abusar dels rissosons.

—No ho cregui; no acostumo a fer-ne mai.

—Vostè creu que els autors venen obligats, *moralment*, a seguir els gustos del públic, o és partidari del *vice-versa*?

—Ah, jo crec que qui paga mana. No es pot anar contra la corrent.

—Conformes. ¿Quines bestioles domèstiques cria, vostè?

—En Mir somriu i ens fa sortir al jardí; un petit paradís tot amarant de sol.

—Miri, ja ho veu. Quatre gallinetes i dues cadeneres.

—Una altra pregunta, si no és indiscreció. Els sous dels actors s'han apujat en relació amb l'elevació del preu de les subsistències?

—Això sí que no. Mengem, sí; l'escudellet i la carn-d'olla; però els bons talls, els requisits, si en volem pescar algú, hem d'esperar que *piquin*.

—En quin partit polític milita, vostè?

—En cap.

—Li ha vingut mai la idea d'escriure alguna comèdia?

—Mai.

—Quina mena de postres acostuma a menjar?

—Galletes.

—Recorda vostè alguna curiosa anècdota de la seva vida d'artista?

—No sóc home anecdòtic. Sols recordo que una vegada, en un teatre de la costa, a conseqüència d'un canvi de roba per distracció del que fa les llistes, vaig fer *El Terrible Pérez* i *Los Africanistas* amb trajos de *La Tempestad*, i vaig tenir de posar berret de palla als guàrdies civils. Res més.

—Quina condició creu indispensable a l'actor còmic per a triomfar del públic?

—Gràcia.

—Ah, murri! Això ho diu perquè vostè ho és, de *Gràcia*. Passem a una altra: Es gaire amic de passejar per la Rambla dels comedians, com tants altres col·legues?

—A l'estiu, sí; de vegades. Al hivern, els pardals tenen tan poca consideració!...

—Pregunta final: ¿quin és el millor empresari de Barcelona?

—En Fàbregas; això ni cal dir-ho.

—Així mateix me pensava que'm respondria. Grans mercès, i estigui bò.

—Esperi's; sigui, que pendrà una mica de *vermouth*. I allí, de cara al jardí, a l'escalforeta d'un sol retornador, començarem a enforquillar amb un escuradents unes quantes olives «rellenas», en l'amable companyia i en la franca conversa d'aquell gran Mir, graciosíssim actor còmic; un ciutadà aburgestat amb cara de bonifaci que, en en el fons, és un home de cor i un excel·lent artista.

(Fot. Ramonet, del «London»)

YORICK

TELO ENLAIRE

LICEO

Le Jongleur de Notre Dame, exquisida partitura del mestre Massenet, fou un prodigi de interpretació, de la qual recordarem sempre la deliciosa figura artística de la Vyx. El «miracle» no entusiasma a l'auditori, però cal confessar que els «gurmets» disfrutarem de debò. Veritat és que no s'ha fet la mel per la boca... de la *gente bien*.

I dissabte, per fi, vingué l'aconteixement, que ho és sempre l'estrena, en el «Liceo», d'una obra d'autors catalans. *La Morisca*, lletra d'En Eduard Marquina, música del mestre Pahissa, és una obra de molt color i de decidida empenta. El llibre està molt bé; és clar, concís, potser massa concís, per-

què a estones l'acció sembla precipitar-se exageradament però és enlairat de diàleg, ben dramatitzat, com li correspon i, ademés, perfectament musicable, que és la primera condició llibretística. La música és sòbria, rica de instrumentació, harmonitzada sòlidament, elegant a estones i sempre seriosa i molt inspirada. Foren celebradíssims, i amb justícia, el chor de les captives, un duo de baríton i sopran i el chor final. Acabada l'obra, el mestre Pahissa es presentà, insistentment demanat, a l'escenari, on rebé entusiàstics aplaudiments. La senyora Campiña, En Viglione Borghese i el tenor Eguillor, molt bé. La direcció orquestral magnífica i el decorat d'En Castells, regular.

NOVEDADES

Estem en «pleno éxito» en quant a obres noves. Aquesta setmana hem tingut una sèrie d'aconteixements teatrals. S'han «estrenat» *El Rey que rabió*, *Gigantes y cabezudos* i *El asom-*

UN PAGÈS EN PLENA BIFURCACIÓ

—Ja m'agradaria, ja... Però, noi, és molt pedregós aquest camí!...

bro de Damasco, i es diu si s'«estrenaràn» també *El Anillo de Hierro*, *La Bruja* i *El Salto del Pasiego*.

Res, que a «Novedades» han estat a l'altura del nom del teatre: més *novedades* no es poden demanar en set dies.

De totes maneres cal reconèixer que dintre del repertori antic hi ha obres que sempre seran de l'agrat del públic, i entre *El Rey que rabió* i una patotxada de les que ara ens «endilguen» de Madrid, ens quedem amb el *rey*, amb tot i ésser anti-monàrquics.

I el nostre públic és també del mateix parer, i cada dia aplaudeix a l'esplèndida morenassa Carmen Ramos que canta un

Ay de mí! Ay de mí!
que al més insensible fa eterní.

I la Dioníssia Lahera fa un rei, que fins En Marcellí Domingo li faria acatament.

I En Bergés, i En Fernández hi estan de primera.

I els choristes del chor de «doctores», molt ajustats.

Un èxit, ve't-ho aquí!

Degut als abusos de molts despreocupats, l'empresa ha pres mides riguroses per a que amb el mateix «pase» no *pase* tota una penya de tranquils; però, com que *aún hay clases y se sabe distinguir*, a nosaltres no ens digueren res i entrarem per la porta de les «persones» en lloc de passar per un lloc «reservado», que és per on se fa passar a certs *senyors* que no deuen inspirar gaire confiança.

No hi ha res a dir, per ara...

ELS DEPORTS

Per poc que's planteja un conflicte polític-futbolista; un nou cas de centralisme. Un Club d'aquí, queixós d'un fallo prè per la nostra Federació resolgué acudir a Madrid; el nom i les influències eren per captar-se les simpaties dels més furibonds catalanòfobs, puix precisament en aquells dies s'esqueia el fort moviment nacionalista.

En Ruete, a qui segurament li couen encara els judicis que meresqué la seva actuació entre nosaltres, tot era discursar perquè el comitè central s'immiscuis en aquestes coses purament nostres; mitjansaren viatges, consultes, delegacions. Els individus d'allí dalt, volien i dolien; els semblava que no ficar la cullerada en l'assumpte era desprestigiós per a ells; per altra banda, lo contrari, era crear una situació massa violent als catalans. I allavors se'ls acudí una idea sublim. A lo que's negaven un Romanones o Dato qualsevulga, se li ocrregué al nostre mai prou alabat Poder central futbolístic.

Ara que està de moda, perquè no recorre a un plebiscit?

I ja hi som; dugues soles preguntes a sotmetre a totes les juntes dels clubs de Catalunya. Una imitació al d'Ajuntaments.

Aproba o desaproba la conducta dels Comitès directius en la resolució donada al partit X? Si la majoria opina que sí, endavant que no haurà passat res; si creu que han estat desacertades, ja veiem dimissions, conflictes i més coses...

Lo absurde és que aquesta proposició hagi sigut acceptada d'aital faicó; tots sabem que malhauradament en aquestes coses sempre solen guanyar les influències. Un plebiscit entre els més importants clubs, era lògic, fins a cert punt; ara, serà graciós saber lo que en això opina un «Arbequense F. C.» o bé un «Estiuenc de Matadepera» i altres per l'estil, amb vot en aital assumpte.

En fi, que al apareixer aquestes ratlles, potser se sabrà ja quelcom del resultat d'aital plebiscit, que bé podria portar novetats.

La setmana ha estat orfe d'aconteixements. Els de l'*Atlètic* de Sabadell, varen quedar amb l'*Europa* més aixafats que si els hagués passat per sobre una d'aquelles màquines de la grava. La Federació Atlètica feu una vegada més el ridícol; un «cross» sense obstacle i una cursa sense corredors. Les bestieses que fan fer les ganes de fer un viatge de franc a Donostia amb tots els gastos pagats! Al fi i al cap una conseqüència fatal, però lògica, aportada pels torneigs sportius, i de la que no podem lamentar-nos.

STOP

En temps de «passa»

EL SENYOR ESTEVE

Tanqueu ben bé els balcones, que no entri aire,
desinfecteu-ho tot amb gran condícia,
que aquest microbi d'ara du malícia,
i amb dit subjecte cal no fiar-se gaire.
Tampoc deixeu entrar l'escombriaire,
que'l microbi pot dur, amb la brutícia;
i per ningú li sia ja propícia
l'entrada al pis, entant hi hagi un mal aire.

EL CRIAT

Senyor, els llogaters són a la porta;
molts provenen d'un barri ja infestat;
el *rebut* els daré, si m'ho comporta,
mes duen un diner tot brut... suat...

EL SENYOR ESTEVE

Prò, *benètt del cabàs*, això què importa?
no té bon sò? doncs ja està immunitzat.

FERÈSTEC

ESQUELLOTS

On són els bolxeviquis?
Llegim la crònica d'un dels nostres revisters de salons aristocràtics:

«La gente de buena sociedad comienza a discurrir la manera de divertirse en el próximo Carnaval.»

I mentrestant, les patates als núvols!

Ja hi ha motiu de divertir-se, ja, com hi ha Déu!

Els elements culturistes de l'«Ateneu Enciclopèdic Popular» amb tota la bona fe, demanen que una de les conseqüències de la Autonomia sigui la abolició de les corregudes de braus a Catalunya.

Això sí que no ho aconseguiran pas.

Si no hi haguessin *Toros* ¿on anirien, la major part dels *lligaires* a passar l'estona?

De posar-se aquesta qüestió en el sí de la Mancomunitat, aviat vindrien les escissions tan somiades per En Sala i En Romanones.

EL PRIMER MASCAROT DE L'ANY

—No me conosesí

La gripia es deu haver fet sòcia de la «Tapioca», que torna a atacar de valent als catalans.

Cent trenta, cent cinquanta morts en un dia, ara que anem ja de cara a la primavera, són massa morts per a Barcelona.

Menos mal que els savis de la «Inspecció Provincial de Sanitat» després de dir-nos que per aqueix mal no hi ha remei i que el que s'hagi de morir se morirà... ens recomanen per únic consell que'ns posem una «carea de gasa».

—Vinguen caretes, ciutadans! — ens diuen els higienistes municipals.

I és que, cansats ells de fer el carnestoltes, volen que nosaltres també el fem.

Raholístiques:

El nostre Pere Rahola, va rebre, com és sabut, infinitat de telegrams i telefonemes, casi tots ells redactats en català. I això va donar lloc a un xistós canvi de noms. Tots els telefonemes, invariablement, arribaven al Congrés a nom de Pérez Rahola.

Hi ha qui assegura que tot fou degut a una venjança d'un telefonista amic d'En Royo Villanova...

S'assegura que la Mary-Focela, després de l'èxit del teatre Lara, va escriure una targeta an En Rahola que deia textualment:

«Con aquello del cuarto orden me ha ben aixafat la guitarra, que dicen en su tierra. ¡Cómo iba yo a pensarme que en Madrid dieran tanto crédito a un diputado de la Lliga de Cambó.»

¡Pobra Mari! Ella que creia que allí dalt sols feien cas dels de la Lliga de la Tapioca!

Contestant a un solt nostre de la setmana passada, un tractant en patates barceloní, ens escriu una carta, en la qual, després de confessar que els patateros, donada l'alça exorbitant dels preus, «tenen por de que el poble torni altra vegada a posar-se en actitud agresiva com l'any passat», ens diu:

«Des de que el ministre d'Abasteixements declarà lliure l'exportació interprovincial, l'ocasió s'ha aprofitat per a enviar-ne cap a França, de manera que ningú pot imaginar-se com hi van».

Els pagesos, doncs, tenen la paraula. Abans, que no's feien tantes cullites a l'any, les patates anaven més barates. Com s'entén això?... On va la senyora Patata?... Va al estranger?... S'està pel contrari amagatzemada? Sigui de qui sigui la culpa, nosaltres tornem als nostres tretze: Les autoritats deurien empaitar de ferm als detentadors de la patata.

Es molt visitada una esplèndida «Exposició Bibliogràfica del Quixot», organitzada per la Mútua de Arts i Lletres, i que acaba d'obrir-se en el Saló Goya.

Veritat sia dita que aqueixa «Col·lecció Suñé» és de lo milloret, de lo més notable que havem admirat en matèria cervantística.

Els Tartufs de la «Defensa Social» en acció.

Bo serà que els stampers, llibreters i kioscaires de Barcelona no's deixin sorprendre la bona fe per un subjecte, amb barbes de bòc i intencions potser també del mateix animal, que en nom d'una moral rànica i deixada de compte, intenten fer retirar dels aparadors, postals, llibres, etc.; i s'ho emporten si poden, demanant a voltès, i sempre arbitràriament, l'ajuda de la policia.

Aqueixos subjectes no tenen dret a fer lo que fan, i sense un aute del jutge o una ordre expressa del Governador, els venedors faran bé en resistir-se no sols a entregar-los res, sinó també a retirar-ho de la vista del públic.

Ja ho sabeu, kioscaires i llibreters!

Ni tan sols rebaixar-se a dialogar-hi, amb aqueixos faunes de Estropajosa!

S'ha publicat un Cartell per als «Jocs Florals Llobregatans», organitzats per la «Unió Social» de Cornellà.

Vintidós premis s'otorguen a diferents temes, molts d'ells de caràcter obligat.

L'acte del repartiment se celebrarà a Cornellà, el dia de la Festa Major.

Ei, se celebrarà!...

Si el Govern centralista no hi troba inconvenient.

Per enaltir la memòria del malaguanyat escriptor català En Cosme Vidal, (Josep Aladern), alguns amics seus s'han constituït en Comissió d'homenatge per a perpetuar el seu nom, havent aconseguit que l'Ajuntament d'Alcover donés el nom d'En Josep Aladern a una de les places d'aquella població. Digne coronament d'aquest homenatge pòstum serà la col·locació, en acte solemne, d'una llosa artística a la casa on va nàixer l'esclerit fil·lòleg, i altra llosa a la plaça d'En Josep Aladern, a la vila d'Alcover.

Per a costejar ambdues lloses, els amics de l'enyorat escriptor han iniciat una sotscripció i pregunten a tots aquells que conegueren i admiraren en vida a En Josep Aladern, remetent la seva adhesió.

Per a contribuir als gastos de l'Homenatge que consistirà en la col·locació de les esmentades lloses, una vetllada necrològica i la publicació de treballs literaris, se reben donatius en el domicili social de la Comissió organitzadora del Homenatge Pro-Aladern, carrer de Sant Pau, 83, principal, Associació dels Coros de Clavé.

—Prou, Xava!... No vui que'm diguis mai més Gripia, que és un nom massa vulgar.

OBRA NOVA

Edicions populars del eminent artista

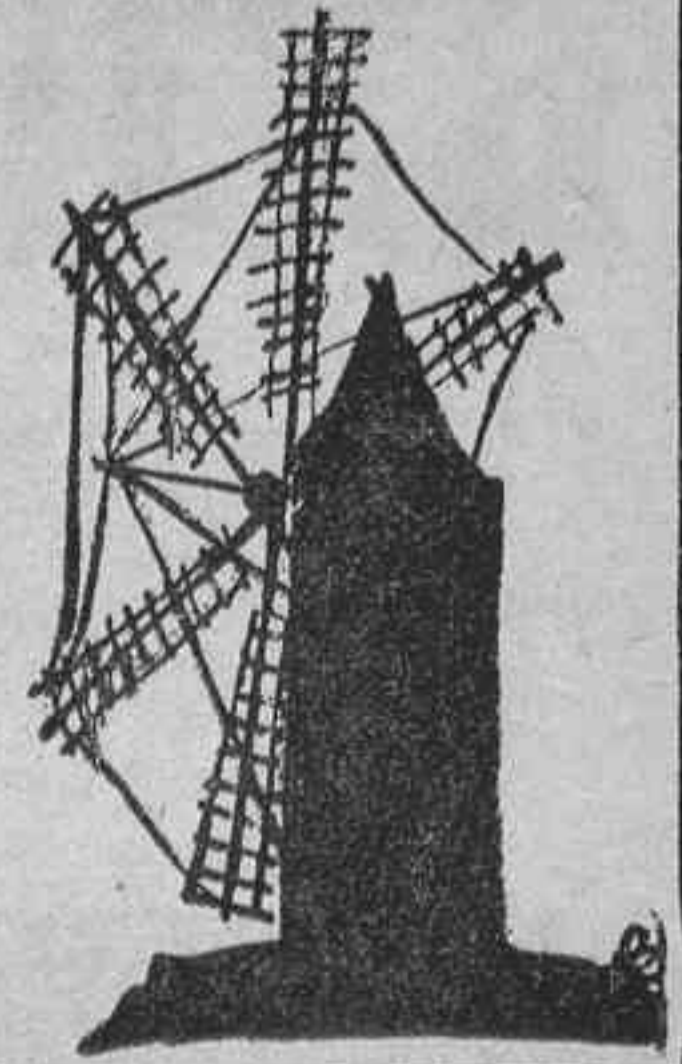
SANTIAGO RUSIÑOL

El català de "La Mancha"

TRAGI-COMÈDIA

PREU:

1'25 Pessetes

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMOS PUBLICADOS

1. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie. 2. — Doloras, 2.ª serie. 3. — Humoradas y cantares. 4. — Pequeños poemas, 1.ª serie 5. — Pequeños poemas, 2.ª serie 6. — Pequeños poemas, 3.ª serie 7. — Colón, poema. 8. — Drama Universal, poema, primer tomo. 9. — Drama Universal, poema, segundotomo. 10. — El Licenciado Torralba. 11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie 12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie 13. E. Pérez Escribá. Fortuna. 14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz 15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto 16. A. Pérez Níeva. Los humildes. 17. S. Rueda. El gusano de luz. 18. S. Delgado. Lluvia menuda. 19. C. Frontaura. Gente de Madrid. 20. Miguel Melgosa. Un viaje a los infernos. 21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra. 22. J. M. Matheu. ¡Rataplán! 23. T. Guerrero. Gritos del alma. 24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos. 25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas. 26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra. 27. J. López Silva. Migajas. 28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos 29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos. 30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor. 31. M. Matoses (Orzuelo). ¡Aleluyas finas!	32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes). 33. } A. Flores. Doce españoles de 34. } brocha gorda. 35. José Estremera. Fábulas. 36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas. 37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos. 38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño. 39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos. 40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea. 41. } Jacinto Laballa. Novelas ínti- 42. } mas. 43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados. 44. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos. 45. Charles de Bernard. La caza de los amantes. 46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde. 47. R. Altamira. Novelitas y cuentos. 48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli. 49. R. Soriano. Por esos mundos... 50. L. Taboada. Perfiles cómicos. 51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare. 52. J. Ortega Munilla. Fifina. 53. F. Salazar. Algo de todo. 54. Mariano de Oavia. Cuentos en guerrilla. 55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta. 56. Francisco Aloántara. Córdoba. 57. Joaquín Díoenta. Cosas mías. 58. López Silva. De rompe y rasga. 59. Antonio Zozaya. Instantáneas. 60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire 61. L. Taboada. Colección de tipos.	62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla. 63. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas. 64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato. 65. Francisco Pi y Arsuaga. El Cid Campeador. 66. Vital Aza. Pamplinas. 67. A. Peña y Gofí. Río revuelto. 68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios 69. Nicolás Estévez. Calandracas. 70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera. 71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias. 72. J. M. Bartrina. Versos y prosa. 73. F. Barado. En la brecha. 74. Luis Taboada. Notas alegres. 75. Xavier de Montepín. La señorita Tormenta. 76. A. Zozaya. De carne y hueso. 77. X. de Montepín. Muerto de amor 78. Conde León Tolstol. Venid a mí... 79. A. Calderón. A punta de pluma. 80. Enrique Murger. Elena. 81. Luis Taboada. Siga la broma. 82. L. G. de Giner. La Samaritana. 83. Cyrano de Bergerac. Viaje a la luna. 84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana! 85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote. 86. A. Pestana (Gale). Cuentos. 87. Angel Guerra. Al sol. 88. T. Dostolevsky. Alma infantil. 89. E. de Amiels. Aire y Luz. 90. L. Garoía de Giner. Valentina. 91. E. de Amiels. Manchas de color. 92. Voltaire. Zadig y Micromegas. 93. M. Ugarte. Mujeres de París. 94. Obras menores de Cervantes. 95. Obras menores de Cervantes. 96. J. Pérez Zúñiga. Chapucerías.	97. Voltaire. Cándido. 98. Goethe. Las amarguras del joven Werther. 99. J. Benavente. Teatro rápido. 100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo. 101. J. León Pagano. La balada de los sueños. 102. A. Guerra. Polvo del camino. 103. Camilo Castello Branco. María Moisés. 104. Graça Deledda. Cuentos de la Cerdeña. 105. Antología taurina 106. Manuel Carrtero. La espuma de Venus. 107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino. 108. Eça de Queiroz. La nodriza. 109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra. 110. M. Sarmiento. Así. 111. Felipe Trigo. A todo honor. 112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París. 113. Fray Luis de León. La perfecta casada. 114. Jorge Manrique. Poesías. 115. El Abate Prévost. Manón Lescaut. 116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar 117. J. Givanel Mas. Devocionario poético. 118. Miguel A. Ródenas. De las majadas al Otero. 119. E. Marquina. Juglarías. 120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte. 121. S. Rusiñol. Hojas de la vida. 122. F. de Lamartine. Rafael.

Pronto aparecerá el tomo 123 titulado EL PERRO DE SIR JOHN, por ALFONSO KARR.

PRECIO DE CADA TOMO:

0'60 PESETAS

Comédies i drames d'altres temps

BARALLA DE PESCATERES, per Joan Molas. Ptes. 1	BOGERIA (LA), per Josep Gat . . . . . Ptes. 2
BONA JUGADA, per C. Vidal i Valenciano. > 1	BACH DE RODA, per F. Pelai Briz. > 2
BALL DE CONVIT, (UN), per M. García . . . > 1	BENEIT DEL CABÁS (UN), per F. Ribot i Serra. > 1
BRASALET (EL), per A. Travasi . . . . . > 1	BERNAT PESCAIRE, per Riera i Bertan . . . > 1'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

FIGURINS DE DEMÀ

Un «cipal» del nou Govern de Catalunya